

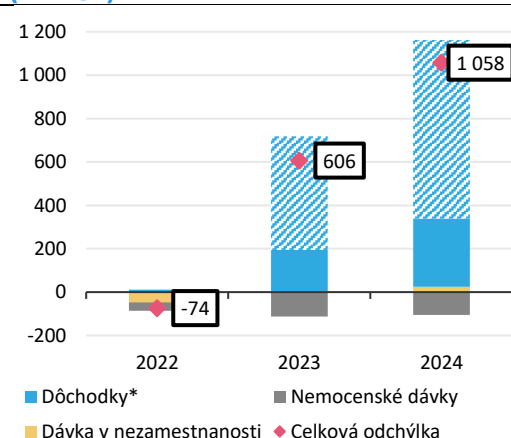
31. júl 2025

Vyhodnotenie prognózy vybraných sociálnych výdavkov za rok 2024

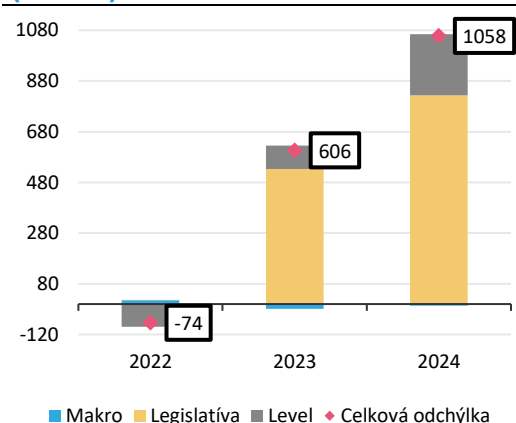
Kolektív IFP

Vybrané výdavky prekročili v roku 2024 odhad Výboru pre daňové prognózy o 1 058 mil. EUR (8,2% odhadovaných vybraných výdavkov). Vybrané výdavky Sociálnej poisťovne pozostávajú z výdavkov fondov nemocenského poistenia, starobného poistenia, invalidného poistenia a poistenia v nezamestnanosti¹ a v roku 2024 tvorili približne 21% rozpočtovaných výdavkov verejnej správy. Veľká časť odchýlky, na úrovni 823 mil. EUR, vyplývala z účtovného zaznamenania výdavkov na 13. dôchodok mimo výdavkov Sociálnej poisťovne v Rozpočte verejnej správy na roky 2024 až 2026 (RVS). Zvyšná časť podhodnotenia v dôchodkových dávkach súvisela najmä s väčším ako očakávaným počtom novopriznaných predčasných dôchodkov v roku 2024 a vyšším ako odhadovaným celoročným vplyvom dôchodkov priznaných v roku 2023. Na druhej strane, výdavky na dávky nemocenského fondu boli vyplatené v menšom objeme ako predpokladala prognóza. Dôvodom bol pokračujúci pokles počtu narodených detí, čo sa prejavilo na nižšom počte vyplácaných materských a tehotenských dávok a pomalší ako očakávaný rast priemernej nemocenskej dávky.

Graf 1: Odchýlky od skutočnosti podľa dávok (mil. EUR)²

Graf 2: Odchýlky od skutočnosti podľa faktorov (mil. EUR)

zdroj: IFP, SP

zdroj: IFP, SP

* Šrafované časti zobrazujú legislatívu, ktorá nemohla byť zapracovaná v čase tvorby prognózy (nebola vtedy ešte známa alebo bola iba v začiatkoch legislatívneho procesu). Konkrétne ide o mimoriadnu valorizáciu v roku 2023 a 13. dôchodok v roku 2024.

Dôchodkové dávky

Skutočné výdavky na dôchodky boli o 1138 miliónov (9,9%) vyššie v porovnaní s predpokladmi rozpočtu najmä v dôsledku novej legislatívy iniciovanej na konci roka 2023. Najvýraznejšou položkou legislatívy bolo navýšenie a včlenenie 13. dôchodku do okruhu dávok Sociálnej poisťovne vo výške 823 mil. EUR. V súlade s čl. 2 ods. 6 Štatútu Výboru pre daňové prognózy nemohlo byť toto legislatívne opatrenie zahrnuté v decembrovej prognóze a tak došlo k technickému podhodnoteniu výdavkov Sociálnej poisťovne. Výdavky súvisiace s týmto opatrením boli v rozpočte pokryté prostredníctvom rezervy určenej na legislatívne zmeny³. K vyššiemu ako odhadovanému čerpaniu dôchodkových dávok prispel aj bezprecedentný nárast počtu odchodov do predčasného starobného

Nadmerné čerpanie dôchodkov ovplyvnené najmä legislatívnymi zmenami

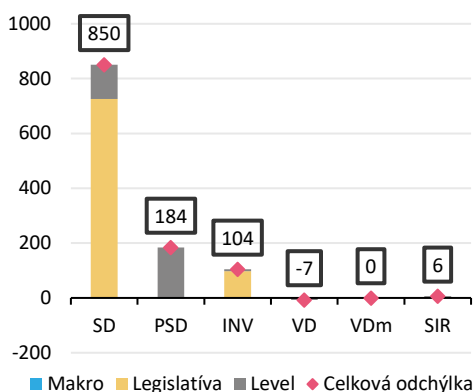
¹ S výnimkou výdavkov súvisiacich s podporou v čase skrátenej práce.

² Za rok 2022 je vyhodnotená presnosť odhadu výdavkov na starobné dôchodky, nemocenské dávky a dávku v nezamestnanosti. Od roku 2023 už sú vyhodnocované aj ostatné dôchodkové dávky z poistenia.

³ Výdavky na 13. dôchodok boli v RVS zahrnuté vo výdavkoch kapitoly MPSVaR vo výške 310 mil. eur, ktorá zodpovedala výdavkom na pôvodný 13. dôchodok a druhá časť výdavkov, vo výške 513 mil. eur, bola súčasťou rezervy na riešenie vplyvov legislatívnych zmien.

dôchodku, ktorý navýšil výdavky o 154 mil. EUR v porovnaní s očakávaniami. Výrazný záujem o predčasný dôchodok bol motivovaný priaznivými parametrami, na základe ktorých sa určovala výška priznaného dôchodku a legislatívnu zmenou, ktorá umožnila odchod do predčasného dôchodku všetkým, ktorí získali 40 odpracovaných rokov. Tretím faktorom vysvetľujúcim odchýlku boli vyššie výdavky súvisiace s dôchodkami

Graf 3: Odchýlky od skutočnosti podľa faktorov - dôchodky (mil. EUR)

zdroj: IFP, SP

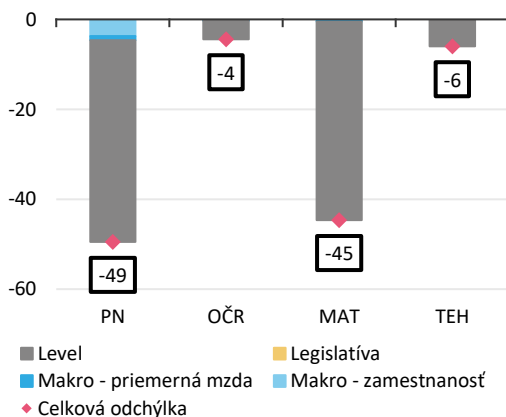
priznanými v roku 2023. Odhad vychádzal zo zjednodušeného prístupu, ktorý explicitne nemodeloval celoročný vplyv novopriznaných a zaniknutých dôchodkov⁴. V štandardnom období by sa vplyv týchto dvoch skupín dôchodkov do veľkej miery kompenzoval, v situácii vysokej valorizácie a vysokého počtu novopriznaných dôchodkov však použitie tohto prístupu prispelo k celkovej odchýlke sumou približne 104 mil. EUR. Zvyšné rozdiely možno pripísať najmä mierne vyššími počtami priznaných starobných, invalidných dôchodkov a vdovských dôchodkov a mierne vyššími výdavkami súvisiacimi so zmenami prílohy č. 4 pre invalidné dôchodky.

Nemocenské dávky

Prognóza nemocenských dávok bola konzervatívna

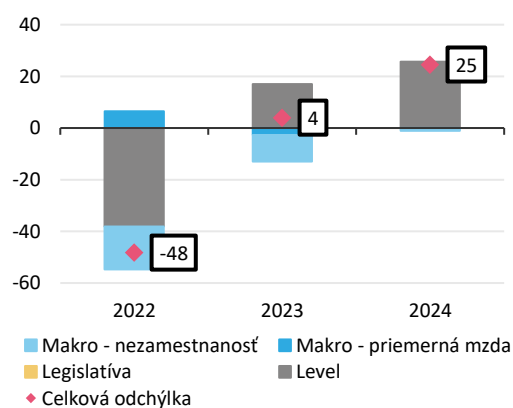
Prognóza výdavkov na nemocenské dávky bola v porovnaní so skutočnosťou nižšia o 104 mil. EUR (približne 8,9 %). Nominálne najväčšie rozdiely boli v dávkach nemocenské (49 mil. EUR) a materské (45 mil. EUR). Za predpokladmi rozpočtu opätovne najviac zaostali počty dávok materského a tehotenského. Nadhodnotenie prognózy oproti skutočnosti bolo v oboch prípadoch približne 10%. V minulosti sa už pristúpilo k zmene predpokladov a naviazaniu počtu dávok na počet pôrodov, čím sa docielilo výrazné spomalenie ich rastu. Počet pôrodov však klesol významne rýchlejšie v porovnaní s prognózou a preto bol očakávaný počet dávok stále výrazne konzervatívny. Celkové čerpanie otcovského bolo v súlade s prognózou, odchýlka nastala len v štruktúre. Kým počet dávok tiež zaostal za skutočnosťou, vyvážila ho vyššia ako očakávaná priemerná dávka.

Graf 4: Odchýlky od skutočnosti podľa faktorov - nemocenské dávky (mil. EUR)

zdroj: IFP, SP

Graf 5: Odchýlky od skutočnosti podľa faktorov - dávka v nezamestnanosti (mil. EUR)

zdroj: IFP, SP

⁴ Modelovací prístup vychádzal z výdavkov minulého roku, ktoré boli následne zvalorizované a k nim boli pripočítané predpokladané výdavky novopriznaných dôchodcov a odčítané výdavky na zaniknuté dôchodkové dávky. Tento zjednodušený prístup však abstrahuje od skutočnosti, že súčasťou výdavkov za minulý rok nie je plný celoročný vplyv novopriznaných a zaniknutých dôchodkov, keďže tie boli vyplácané len časť roku. V prípade ak sú výdavky novopriznaných a zaniknutých dôchodkov za predchádzajúci rok v rovnakom objeme, ich vplyv na výdavky bežného roku sa vzájomne kompenzuje. Ak však preváži jedna zo zložiek, dochádza k nadhodnoteniu resp. podhodnoteniu výdavkov. Modelový prístup bol aktualizovaný, aby zohľadňoval tento efekt.

Pri dávke nemocenskej je nižšie čerpanie dôsledkom najmä pomalšieho rastu priemernej dávky. Priemerná mesačná výška nemocenskej dávky bola oproti predpokladom nižšia o 6% (približne 30 EUR). Z dôvodu, že sa nadhodnocovanie opakovalo, sa počas roka 2025 upravili predpoklady prognózy, pričom v súčasnosti výška dávky rastie tempom priemernej mzdy.⁵ Pri dávke ošetrovnej zaostali za predpokladmi prognózy oba parametre. Počet dávok bol nižší o cca 8 % (cca 1,7 tis. dávok mesačne), výška dávky zaostala za predpokladmi o približne 1% (cca 2 EUR). Kompenzačne pôsobilo mierne vyššie čerpanie dlhodobého ošetrovného. Najvyššie relatívne výkyvy boli pri vyrovnávacej dávke, čo však bolo zapríčinené všeobecne nízkym počtom poberateľov dávky a výšky dávky.

Dávka v nezamestnanosti

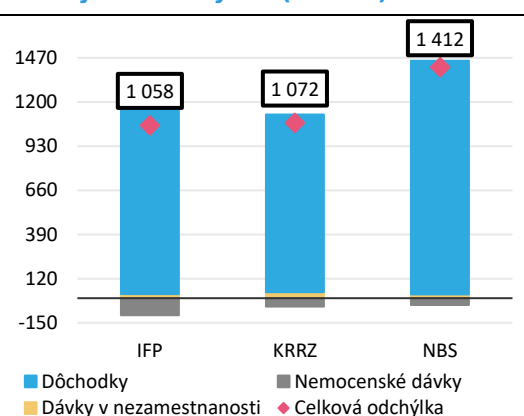
Skutočné čerpanie bolo vyššie ako rozpočet

Skutočné čerpanie dávky v nezamestnanosti prekonal očakávanie prognózy, celková odchýlka bola na úrovni 25 mil. EUR (približne 9,0%). Túto odchýlku vysvetľuje najmä vyšší než očakávaný počet dávok, ktorý prekonal prognózu o 8% (vyplácalo sa o cca 2,7 tisíc viac dávok mesačne). Skutočná priemerná výška dávky sa výrazne neodlišovala od prognózy (1%, cca 6 EUR).

Vyhodnotenie prognózy ostatných členov Výboru

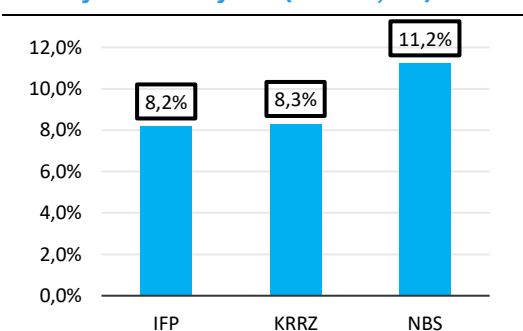
Väčšina členov sa stotožnila s prognózou Výboru, KRRZ a NBS vytvorili vlastné odhady, formálne boli všetky prognózy výrazne podhodnotené kvôli nezahrnutiu výdavkov na 13. dôchodok. V súlade so štatútom Výboru sa vyhodnocuje aj presnosť prognóz ostatných členov Výboru. Väčšina členov Výboru sa plne stotožnila s odhadom IFP (ČSOB, SLSP, TB, UniCredit, Infostat, VUB), preto je ich vyhodnotenie totožné s vyhodnotením prognózy IFP. Vlastnú prognózu mali dvaja členovia Výboru – KRRZ a NBS. Prognóza KRRZ aj NBS sa, podobne ako prognóza Výboru, ukázala ako podhodnotená, najmä

Graf 6: Porovnanie presnosti prognózy IFP a ostatných členov Výboru (mil. EUR)

zdroj: IFP, RRZ, NBS, SP

Graf 7: Porovnanie presnosti prognózy IFP a ostatných členov Výboru (celkovo, v %)

zdroj: IFP, RRZ, NBS, SP

z dôvodu výdavkov na 13. dôchodok, ktorý v čase tvorby rozpočtu bol iba v začiatkoch legislatívneho procesu. Pri prognóze dávok v nezamestnanosti došlo v odhadoch všetkých členov k podhodnoteniu výdavkov. Naopak, odhady všetkých členov nadhodnotili skutočný vývoj výdavkov na nemocenské dávky.

⁵ Počas postupných aktualizácií modelu dochádzalo k zníženiu elasticity výšky dávky vo vzťahu k oneskorenej priemernej mzde, čo spomaľovalo jej rast. Pôvodný model uvažoval s elasticitou vo výške 1,4279. Táto bola odhadnutá na ročných dátach za obdobie 2006-2019. Ani postupné aktualizácie však nezabezpečili výrazné zvýšenie presnosti prognózy, preto sa pristúpilo k zníženiu elasticity na úroveň 1. To znamená, že sa očakáva, že výška dávky bude rásť rovnako ako priemerná mzda.

Viac o výdavkových prognózach ako aj podkladové materiály je možné nájsť na [stránke IFP](#) v časti Ekonomické prognózy ⇒ [Prognózy vybraných výdavkov VS](#). Podkladové dáta o vývoji jednotlivých položiek je možné nájsť v časti Ekonomické štatistiky ⇒ [Vybrané výdavky VS](#). Podkladové dáta k tomuto komentáru je možné nájsť na [Uložisku IFP](#).

Materiál prezentuje názory autorov a Inštitútu finančnej politiky, ktoré nemusia nevyhnutne odzrkadľovať oficiálne názory Ministerstva financií SR. Cieľom publikovania komentárov Inštitútu finančnej politiky (IFP) je podnecovať a zlepšovať odbornú a verejnú diskusiu na aktuálne ekonomické témy. Citácie textu by sa preto mali odkazovať na IFP (a nie MF SR), ako autora týchto názorov.

Príloha

Tabuľka A: Prognóza a skutočnosť v roku 2024 – vybrané výdavky (ESA2010)

Položka rozpočtu VS	Odhad Výboru (mil. EUR)	Skutočnosť (mil. EUR)	Rozdiel (mil. EUR)	Rozdiel (v %)
Nemocenské dávky	1 180	1 075	-104	-8,9%
Dávka nemocenské	684	634	-49	-7,2%
Dávka ošetrovné	46	41	-4	-9,7%
Dávka materské	398	353	-45	-11,2%
Vyrovnávací dávka	0,076	0,056	-0,019	-25,4%
Dávka tehotenské	52	46	-6	-11,4%
Dôchodkové dávky	11 483	12 621	1 138	9,9%
Starobné dôchodky	9 093	9 943	850	9,4%
Invalidné dôchodky	1 083	1 187	104	9,6%
Vdovské dôchodky	867	860	-7	-0,8%
Vdovecké dôchodky	115	115	0	-0,1%
Predčasné starobné dôchodky	277	461	184	66,6%
Sirotské dôchodky	49	55	6	12,3%
Dávka v nezamestnanosti	272	296	25	9,0%
SPOLU	12 934	13 990	1 055	8,2%

Zdroj: IFP, Sociálna poisťovňa

Tabuľka B: Prognóza a skutočnosť v roku 2024 – priemerný mesačný počet poberateľov

Položka rozpočtu VS	Odhad Výboru (počet dávok)	Skutočnosť (počet dávok)	Rozdiel (počet dávok)	Rozdiel (v %)
Dávka nemocenské	126 146	125 349	-796	-0,6%
Dávka ošetrovné	20 024	18 336	-1 688	-8,4%
Dávka materské	32 867	29 764	-3 103	-9,4%
Vyrovnávací dávka	44	37	-7	-16,7%
Dávka tehotenské	18 236	16 462	-1 774	-9,7%
Starobné dôchodky	1 123 187	1 123 012	-175	0,0%
Invalidné dôchodky	217 563	218 119	556	0,3%
Vdovské dôchodky	288 116	287 834	-282	-0,1%
Vdovecké dôchodky	53 626	53 531	95	-0,2%
Predčasné starobné dôchodky	30 839	36 031	5 192	16,8%
Sirotské dôchodky	-	19 146	-	-
Dávka v nezamestnanosti	33 670	36 366	2 696	8,0%

Zdroj: IFP, Sociálna poisťovňa

Tabuľka C: Prognóza a skutočnosť v roku 2024 – priemerná výška dávky

Položka rozpočtu VS	Odhad Výboru (EUR)	Skutočnosť (EUR)	Rozdiel (EUR)	Rozdiel (v %)
Dávka nemocenské	452	424	-28	-6,1%
Dávka ošetrovné	189	187	-2	-1,1%
Dávka materské	988	990	2	0,2%
Vyrovnávací dávka	143	128	-15	-10,5%
Dávka tehotenské	238	235	-3	-1,5%
Starobné dôchodky	638	637	0	0,0%
Invalidné dôchodky	384	391	8	2,0%
Vdovské dôchodky	247	245	-2	-0,8%
Vdovecké dôchodky	175	174	-2	-0,9%
Predčasné starobné dôchodky	764	742	-22	-2,9%
Sirotské dôchodky	-	203	-	-
Dávka v nezamestnanosti	673	679	6	1,0%

Zdroj: IFP, Sociálna poisťovňa

Tabuľka D: Vplyvy legislatívy v roku 2024 – vybrané výdavky (ESA2010, v mil. EUR)

	Odhad Výboru	Skutočnosť	Rozdiel
Nová legislatíva (nezapracovaná v prognóze)	0	823	823
13. dôchodok	0	823	823

*Zdroj: IFP, Sociálna poisťovňa***Tabuľka E: Vplyvy aktualizácie legislatívy zahrnutej v leveli v roku 2024 – vybrané výdavky (ESA2010, v mil. EUR)**

	Odhad Výboru	Skutočnosť	Rozdiel
Legislatíva zapracovaná v prognóze	388	412	24
Započítanie obdobia štúdia do nároku na dávku pre absolventky	3	0	-3
Úprava výpočtu poistného obdobia - započítanie ukončených poistení	1	0	-1
Rodičovský bonus	321	316	-5
Odchod do predčasného dôchodku po 40 odpracovaných rokoch – prepočet krátenia	36	48	12
Sprísenie podmienok pre predčasné starobné dôchodky	-20	-20	0
Zníženie aktuálnej dôchodkovej hodnoty	-5	-7	-2
Predĺženie podporného obdobia pre vdovy a vdovcov	3	3	0
Zjemnenie podmienok pre vdovy a vdovcov	6	6	0
Zmeny pri uznávaní invalidity	43	66	23

Zdroj: IFP, Sociálna poisťovňa